

Príbehy v bublinách

Povedal to kedysi Roy Lichtenstein: „Ja osobne komiksy mám aj nemám rád.“ A nie je sám. Mnohí majú chuť si do komiksu (aj tak trochu zlomyselne) pichnúť, rozložiť ho na kúsky a zisťovať, ako vlastne funguje. S pocitom, že si to môžu dovoliť – ved' sú to iba také rýchle príbehy. Síce kvalitne nakreslené, ale (povedia si) „žiadne umenie“.

Taký divný žáner...

Ved' ani nemá svoju teóriu! Stojí si tak pomimo všetkého, riadený vlastnými pravidlami. Často bezostyšne hromadí nápady, kopíruje ich zo stránky na stránku, posúva ich ako pamäťovú stopu od autora k autorovi. Akoby naznačoval: „Hovorte si, čo chcete, ja svoje publikum poznám. Viem, čo potrebuje.“ Nepísané pravidlá žánru určujú, akú štylizáciu má autor zvoliť pre akú situáciu v príbehu, akú pózu dať hrdinom, čo musí ponúknuť čitateľovi, aby si porozumeli.

A tak sa aj správa.

Ako?

Dvoma slovami: veľmi uvoľnene.

Mohli by sme hodiny hovoriť o jeho zdrojoch, o farebnosti, tvaroch, štylizáciách. O tej drine. A aj o chybách. Koniec koncov aj samotní autori sú úprimní: „Viete, ako rýchlo som to musel urobiť? Mal som 24 hodín na stránku!“ (Vladimír Feďo Fiala) alebo „Posielal mi to faxom čiernobiele a ja som to koloroval. Ráno to prišlo, popoludní sme išli do tlače.“ (Fero Mráz) či „Pamätám si to. Otec išiel z komiksu do komiksu. Každý týždeň musel niečo vymyslieť. Trápil sa, často to nešlo.“ (syn Pavla Moravčíka).

A predsa.

Často až dekadentná poetika komiksu sekunduje jeho svojskému zmyslu pre humor. Je ako magnet: svojho čitateľa priťahuje, odpudzuje, ale určite nenechá v nehybnosti.

Fakt sa najlepšie číta v pohybe.

V skratke by sa dalo slovenským komiksom prejsť od obdobia po druhej svetovej vojne možno aj takto: všetko sa začalo stripmi v časopise Roháč. Zdalo sa, že ten naozajstný (teda à la „americký“ komiks) nikdy nedoženú – ale tí autori (napríklad Božena Plochánová či Viktor Kubal a Jozef Schek Babušek) do žiadnych pretekov ani nešli. Boli iní: skratkovitejší, s humorným štičom, s príbehmi, ktoré sa mohli stať každému, nielen hrdinovi. Šesťdesiate roky prinesú uvoľnenie a tak, ako sa zrazu vydávajú a dychtivo čítajú rodokapsy, prichádzajú aj komiksy, tie s jedným, kľúčovým (čestným a statočným) hrdinom a... skutočné komiksové zošity! Čitateľ už nemusí čakať týždne

na svoj príbeh, má ho od začiatku do konca na jednom mieste. A potom tie sedemdesiate roky – napriek kultúrnej normalizácii – otvoria pre komiks zadné stránky časopisov Elektrón či Kamarát aj so sviežimi dielami ďalších autorov – Pavla Moravčíka, Jozefa Trabalku, Mariána Oravca. Koncom osemdesiatych rokov už komiks bežne dostať v novinových stánkoch – čitateľ ho nájde v Technických novinách, v Smene na nedeľu (napríklad Tichá planéta od Fera Mráza a RUUM od Juraja Maxona), v Živote, dokonca aj... v Svete socializmu. Po roku 1989 prichádza doslova boom – vychádzajú (a predávajú sa) stovky komiksových zošitov, prekresľujú sa rodokapsové príbehy, v dennej tlači dostáva (aj Danglárov) politický komiks veľkorysý priestor. Po pár rokoch príde zdanlivý útlm: bežný trh sa nasýti a pomaličky, veľmi nenápadne sa začína objavovať výrazný autorský komiks...

Niektorí autori kreslili komiks roky, iní urobili dva-tri kusy a skončili.

To však nie je dôležité.

Stopa ostala.

Komiks učí aj neposedné deti čítať.

Až fyzicky ich dokáže dotlačiť k poznaniu, že stojí za to spájať písmenká a vety.

Dostať sa k príbehu.

*Ida Želinská —
Kurátorka TOTO! je galéria*

Výstavy tejto galérie
z verejných zdrojov podporil
Fond na podporu umenia

u.

fond
na podporu
umenia

S L O V E N S K É
M Ú Z E U M
D I Z A J N U

Hlavný partner

Partner